

**БЕЗБЕДНОСТ И
ЗАШТИТА
ЗДРАВЉА
ЗАПОСЛЕНИХ**

ЗАКОН О РАДУ

Члан 9.

Запослени има право на одговарајућу зараду, безбедност и заштиту здравља на раду, здравствену заштиту, заштиту личног интегритета и друга права у случају болести, смањења или губитка радне способности и старости, материјално обезбеђење за време привремене незапослености, као и право на друге облике заштите у складу са законом и општим актом.

Запослена жена има право на посебну заштиту за време трудноће и порођаја.

Запослени има право на посебну заштиту ради неге детета, у складу са овим законом.

Запослени млађи од 18 година и запослени инвалид имају право на посебну заштиту.

Члан 11.

Послодавац је дужан да запосленом за обављени рад исплати зараду, у складу са законом, општим актом и уговором о раду.

Послодавац је дужан да запосленом обезбеди услове рада ради заштите живота и здравља, у складу са законом и другим прописима.

Послодавац је дужан да запосленог пре ступања на рад упозна са условима рада, организацијом рада, правима и обавезама које произилаза из прописа о раду и безбедности и заштите здравља на раду.

Члан 24.

Послодавац може да закључи уговор о раду за послове за које су прописани посебни услови рада, само ако запослени испуњава услове за рад на тим пословима.

Запослени може да ради на пословима из става 1. овог члана само на основу претходно утврђене здравствене способности за рад на тим пословима од стране надлежне здравствене установе.

Законом о пензијском и инвалидском осигурању утврдиће се посебна права запослених на овим пословима.

Члан 36.

Запослени који ради на нарочито тешким, напорним и за здравље штетним пословима, утврђених законом или општим актом, на којима и поред примене одговарајућих мера заштите на раду, средства и опреме личне заштите, постоји повећано штетно дејство на здравље запосленог, скраћује се радно време сразмерно штетном дејству услова рада на здравље и радну способност запосленог, а највише 10 часова недељно (послови са повећаним ризиком).

Скраћено радно време из става 1. овог члана утврђује се на основу стручне анализе, у складу са законом.

Запослени који ради скраћено радно време у смислу става 1. овог члана има сва права као да ради са пуним радним временом.

Члан 64.

Запослени има право на безбедност и заштиту здравља на раду, у складу са законом.

Послодавац је дужан да организује рад којим се обезбеђује заштита живота и здравља запослених, у складу са посебним законом и другим прописима.

Члан 66.

На пословима на којима постоји повећана опасност од повређивања, професионалних или других обољења може да ради само запослени који, поред посебних услова утврђених актом из члана 13. овог закона, испуњава и услове за рад у погледу здравственог стања, психофизичких способности и доба живота у складу са законом.

ЗАКОН О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ

Члан 52.

Осигуранику који ради на нарочито тешким, опасним и за здравље штетним радним местима, односно пословима и осигуранику који ради на радним местима, односно пословима на којима после навршења одређених година живота не може успешно обављати своју професионалну делатност, стаж осигурања у ефективном трајању рачуна се са увећаним трајањем, под условима утврђеним овим законом.

Степен увећања стажа осигурања зависи од тежине, опасности и штетности рада, односно природе посла, а може износити највише 50%.

Члан 53.

Радно место, односно посао на коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем је радно место, односно посао на коме је рад нарочито тежак, опасан и штетан за здравље и поред тога што су примењене све опште и посебне заштитне мере утврђене прописима.

Радно место, односно посао на коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем је и радно место, односно посао на коме је обављање професионалне делатности ограничено навршењем одређених година живота, или због природе и тежине посла, физиолошке функције опадају у тој мери да онемогућавају њено даље успешно обављање.

Члан 54.

Осигуранику из члана 52. став 1. овог закона стаж осигурања рачуна се са увећаним трајањем, под условом да је на радним местима, односно пословима из члана 53. овог закона ефективно провео укупно најмање 10 година, односно укупно најмање 5 година ако је, по основу рада на тим радним местима, односно пословима, утврђена инвалидност.

Стаж осигурања се увећава само за време које је ефективно провео на раду.

Приликом утврђивања услова за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, кумулативно се узима стаж осигурања са увећаним трајањем остварен на радним местима, односно пословима из члана 53. овог закона.

ОПШТИ КОЛЕКТИВНИ УГОВОР

Члан 15.

Радно место са посебним условима рада, услови које морају да испуњавају запослени који се распоређују на ова радна места у погледу година живота, стручне спреме, здравственог стања и средства личне заштите, утврђују се посебним, односно појединачним колективним уговором.

Члан 16.

Послодавац је дужан да пре изградње нових погона и увођења нових процеса производње или рада и организације рада, затражи мишљење синдиката о планираним, односно потребним мерама заштите од буке, штетних материја, вибрација и других штетних утицаја на живот и здравље запослених.

Синдикат има право да се непосредно упозна са предузетим мерама заштите на раду и условима рада на сваком радном месту и да надлежном органу код послодавца предлаже предузимање прописних мера заштите на раду.

О предузетим мерама по предлогу из става 2. овог члана, надлежни орган код послодавца дужан је да, у примереном року, обавести синдикат.

ПОСЕБНИ КОЛЕКТИВНИ УГОВОР

Члан 15.

Послодавац је дужан да запосленом обезбеди потребне услове за заштиту на раду, у складу са законом и појединачним колективним уговором.

Појединачним колективним уговором се утврђују критеријуми за утврђивање радних места са посебним условима рада, услови за обављање тих послова у погледу доба живота, пола и здравствене способности, као и средства заштите.

Члан 16.

Запослени има право да одбије да ради под условима утврђеним законом, када му прети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мере заштите на раду, док се не спроведу одређене мере заштите.

Члан 17.

Запослени који ради на радном месту са посебним условима рада има право на посебне мере заштите, сразмерно степену опасности и штетности, и то:

- периодичне лекарске прегледе,
- скраћено радно време,
- превентивно-рекреативни одмор,
- дужи дневни и годишњи одмор,
- додатни оброк и напите,
- распоређивање на друге послове.

Запослени има право на стаж са увећаним трајањем у складу са Законом о пензијско-инвалидском осигурању.

Појединачним колективним уговором утврђују се конкретна права запосленог за свако радно место.

Члан 24.

Запослени који раде скраћено радно време у смислу члана 10. став 2. овог уговора имају право на коришћење годишњег одмора у трајању до 40 радних дана.

Коришћење годишњег одмора у смислу става 1. овог члана утврђује се појединачним колективним уговором.